

se je vlekla ta nit skozi vse stanovsko organiziranje do leta 1882., ko se je v Liberu ustanovil Lehrerbund. Ni prišlo tedaj do zveze, ker so Slovani in Italijani zavzemali drugo stališče in ker vlada ne bi bila nikdar potrdila pravil, oziroma zveze dovolila. — Referent Lehrerbunda meni, da je vseavstrijska zveza sedaj samo še »Zukunftsmusik«. Ne število članov, ampak konsolidiranost, enotnost nazorov, jakost in politični vpliv odločujejo. Samo nemško učitelstvo se more ponašati doslej s temi svojstvi. Tudi bi drugi narodi ne soglašali z nemščino kot uradnim jezikom zveze. (V tem se ne moti!) Vsa finančna težava bi padla na nemška ramena. — Sicer pa da nemško in češko učitelstvo že delujeta skupno: 8 članov Lehrerbunda in 8 članov Slov. zveze se sestaja, posvetuje in vzajemno deluje. In pri tej obliki stikov in sodelovanja — naj sedaj ostane.

In tako je ta ideja za sedaj zakopana. Odkrito priznavam, da nisem vsaj za svojo osebo tega pričakoval. V slovanskem učitelstvu se čuti potreba po zvezi z vsemi učitelji v državi. Učiteljska organizacija je zdrav organizem, ki se razvija, raste, se jača; čisto naravno je, da se jedru pridružujejo vedno nove mase. Kakor plaz vzema s seboj na svojem potu vse in tako vedno silnejše drvi naprej, tako je z našo organizacijo. In združilo se bo avstrijsko učitelstvo, o tem ni govora; obžalovati moramo samo to, da kratkovidnost nemških tovarišev zadržuje to zvezo, ki bi nas postavila takoj na drugo stališče, nas uboge učiteljske pare. Da, kratkovidnost je to, to je slabo, zahtevati za svoj jezik edino in neomejno nadvlado tudi napram številnejšim inorodcem.

Nemške kolege čakajo nova razočaranja. Se vedno so lahkoverni in zaupajo v svoje narodnostne malike. Ali kakor je zagrmel koroški »Freisinn« nad učitelstvom, tako bo tudi drugod vstal nad svoje najpogubnejše zaveznike takoj, ko bodo zahtevali izpolnitev danih obljub. 20 K na dan je lepa reč, in ta stvar takoj izpolnje iz rok, če se ne najde za »Fortschrittlerje« pot, po kateri morejo mirno hoditi s svojimi odporniki. Tistih 20 K na dan je čudovit lek za nesložnost in intransigentnost v avstrijskem parlamentu. — Nemški voditelji obljubujejo dan za dnevom učiteljem, da odprejo svojo roko, polno darov. Ta dar bo nemško učitelstvo presenetil: namesto zlatih gradov se bo pokazal na dlani — bič, sirov nemški bič, ki je bil vselej in bo vselej simbol nemške hvalečnosti. Tedaj se pa bo nemškim tovarišem dozdevalo, da je prišla ura, v kateri se morajo, morajo, pravim, zvezati s slovanskimi tovariši. Ta ura je zadonela na Koroškem, zagrmela bo po vsem Avstrijskem!

Zveza slovenskih ljudskih knjižnic v Ljubljani.

Zvezina pravila so od vlade potrjena, in ustanovni shod se vrši dne 2. februarja ob 10. uri dopoldne v restavraciji »Novi svet« na Marije Terezije cesti v Ljubljani za naslednjim vzporedom: Poročilo o dosežanjem delovanju. Volitev odbora. Čitanje pravil. Določitev prispevka članic. Slučajnosti. Na ustanovni shod so vabljeni vse napredne slovenske knjižnice in društva, ki imajo knjižnice. Vabil se ne razpošilja. Kdor se hoče informirati, naj se obrne na Zvezo slovenskih ljudskih knjižnic v Ljubljani, Wolfova ul. 10/1. Uradne ure so od 3. februarja dalje ob delavnikih od 4.—8. popoldne in ob nedeljah ter praznikih od 9.—12. dopoldne.

boljšim namenom. Sicer pa zoper »barbarstvo« z združenimi močmi! Clara pacta. Zanimive so nadalje novice iz glasbenih društev in glasbenega sveta, opazke o izšlih skladbah, poročila s tujih odrov in iz koncertnih dvoran itd. itd. Nič drugega mi ne kali veselja, ki ga imam z Novimi Akordi, kot to, da je njihova književna priloga (vsaj v nekaterih odstavkih) preveč zabeljena s citati v ne vem koliko jezikih. Mislim, da je slovenski jezik dovolj lep in blagodoneč, da vse lahko v njem povemo brez tuje navlake. —ec.

Orpheus v podzemlju.*

Ker je bil naš poročevalec zadržan udeležiti se premijere te Offenbachove opere, ki so jo peli v nedeljo, dne 26. jan. t. l., v slov. dež. gledališču, kaj več o njej in o uprizoritvi po repriži.

Anton Cerar — Danilo,

igralac in režiser slov. dež. gledališča je pred kratkim praznoval 35letnico svojega delovanja na slov. odru. Gledališka intendantca mu je povodom tega slavlja dovolila časten večer, ki bo gotovo privabil v gledališče mnogo občinstva, da izkaže jubilarju svoje simpatije in ga odlikuje za njegovo uspešno dolgoletno delo vsaj s priznanjem! —ec.

Vsakdo ve dobro ceniti pomen knjižnice, ki je dostopna širši masi ljudstva. Ne bom na dolgo in široko govoril o koristih dobre, zabavne in poučne knjige. A kje jih naj dobi ljudstvo? Kupovati jih ne more, ker ne zmore denarja zanje. Ostanu mu le knjižnica, iz katere si izposodi za mal denar dobro knjigo. A tudi knjižnice, ker niso dovolj finančno podprte, ker nimajo trdne organizacije, ker životarijo same zase, ne morejo ustreči čitajočemu občinstvu. V prvi vrsti manjka denarja, in nekatere knjižnice so dostopne le članom društev. Vsemu temu se mora od pomoči. Pri nakupovanju poedinih knjig narastejo stroški ogromno. Treba je plačati polno ceno, poštnino, drago knjigotrsko vezavo, ki je prikladna samo za privatnike; za ljudske knjižnice je potreba praktično in trpežno vezavo. Marsikatera knjižnica izposoja nevezane knjige, ali pa leže nevezane po omarah, ker ni v obližu knjigoveza.

Zategadelj si je Zveza nadela nalogo združiti vse slovenske napredne knjižnice. Zveza bo nakupovala knjige in za svoje članice oskrbovala trpežno in ceno vezavo. Zvezi je že sedaj obljubljenega mnogo popusta pri založnikih; ti vedo ceniti pomen organizacije knjižnic. Nadalje bo Zveza oskrbovala svoje članice z vsemi tiskovinami in potrebščinami in to večidel brezplačno. Dalje bo Zveza skrbela, da bodo članice prirejale vsakoletne veselice in prid knjižnic, da si na ta način zasigurajo stalen dohodek.

Zveza bo vodila natančno statistiko o izposojevanju knjig svojih članic in tako bo slovenska javnost vedno poučena o kulturnem napredku izobrazbe med ljudstvom. Dosedaj se sploh ni vedelo, kje so knjižnice in koliko jih je. Sedaj pa hočemo stopiti pred svet in poreči: Toliko je nas, toliko kulturno delo vršimo! Potom knjige se bo zanesla kultura v posledno gorsko vasico. Torej na delo!

Zveza ima nalogo združiti vse knjižnice v močno bojno falango za odpor proti prodirajočemu nemštvu in vsiljivim Lahom. Zveza bo tudi ustanavljala knjižnice. Da se bo pa delo vršilo tem intenzivnejše, je potreba, da se udeležijo čim številnejše knjižnice in društva, ki imajo knjižnice, ustanovnega shoda dne 2. febr. ob 10. dopoldne v Ljubljani. Pomeniti se imamo mnogo. Dela je dosti. Rok tudi. Samo organizacije nam manjka!

Pristopajte k zvezi, podpirajte jo s knjigami in tudi z denarnimi prispevki. Vse je nasloviti na Zvezo slovenskih ljudskih knjižnic v Ljubljani, Wolfova ulica 10. I. nad. Za vse informacije je Zveza vedno na razpolago.

Katera knjižnica še ni dobila pravil in poslovnika Zveze, naj se obrne nanjo, da ga ji pošlje.

Posebno se pa še obrača Zveza do gg. učitejev in gdč. učiteljic, da tudi oni, dasiravno stoji vedno v prvi vrsti kulturnih in narodnih bojevnikov, agitirajo v svojih okrajih pri društvih, da ustanavljajo knjižnice, kjer je ta mogoče; in da nam pomagajo pri organizaciji.

Simon Gregorčičeva javna ljudska knjižnica v Ljubljani izposoja gg. učiteljem in gdč. učiteljicam knjige tudi na deželo. Vsi, ki si žele, naj se obrnejo na knjižnico, da jim odpošlje katalog in pravila. Simon Gregorčičeva knjižnica upošteva gmotno stanje učitelstva in ve, da si ne more kupovati novih knjig, zato bo odslej tudi na deželo izposojevala knjige.

Iz naše organizacije.

SKUPNE ZADEVE.

Z redne seje upravnega odbora Zaveze (27. decembra 1912.).

1. Predsednik L. Jelenc otvori sejo in konstatira polnoštevilno udeležbo. V imenu upravnega odbora v izbranih besedah prav iskreno čestita ravnateljju M. J. Neratu, uredniku pedagoške revije »Popotnika«, k 30letnici njegovega vestnega in požrtvovalnega urejevanja. Ves upravniki odbor se pridruži presrečni čestitki z dolgoletnim ploskanjem.

2. Tajnik V. Rus poroča o vseh važnejših zadevah, katerih je izpolnilo Zvezino vodstvo od zadnje XXIV. glavne skupščine. Podrobno poročilo poda zlasti o nameravanem osnutku »Pevskega zbora učiteljske Zaveze«.

O tajnikovem poročilu se razvije daljša debata. Odbornik Fr. Brinar nasvetuje, da se spričo podanih mnenj strokovnjakov ne osnuje centralnega pevskega zbora, ampak za vsako posamezno deželo samostalni pevski učiteljski zbor. V nobenem stanu ni toliko dobrega pevskega materiala kakor ravno med učitelstvom.

Predsednik prečita dopis c. kr. dež. šolskega sveta za Kranjsko, ki je bil potom dopisa naprošen, da skliče anketo v svrhu enotne terminologije za šolsko telovadbo, kakršno terminologijo rabijo slo-

venska telovadna društva. V odgovoru se naznanja, da se c. kr. deželnemu šolskemu svetu na podstaj mnenj, ki si jih je izprosil od treh strokovnjakov v telovadbi, ne zdi primerno sklicati tako anketo. Odbornika Ign. Križman in Fr. Brinar se čudita negativnemu odgovoru, zakaj na Primorskem in na Štajerskem je na ljudskih šolah že davno v rabi sokolski telovadni sestav. Sprejme se soglasno predlog odbornika Fr. Brinarja, da naj se obrne vodstvo Zaveze potom okrožnice na vsa Zvezina učiteljska društva na Kranjskem, da stavijo ta po svojih članih pri uradnih okrajnih učiteljskih konferencah tozadevni predlog.

Predsednik prečita pismo koroških učiteljev, kar se vzame v vednost. Isti odgovori tudi povoljno na dve interpelaciji odbornika Ign. Križmana.

3. Poročilo o Zavezinih listih.

a) »Učiteljski Tovariš«. Natančneje poročilo poda upravnik J. Pretnar. Z današnjim dnem je vpisanih naročnikov 1251, in sicer: plačujočih članov je 1144 (naraslo jih je od lani za 88), neplačujočih pa je 107, kar se razpošilja v zameno in zastoj. Na razna učiteljska se razpošilja vrhutega še 150 iztisov. Stari dolg se izdatno manjša.

Tajnik V. Rus opozarja, da naj se društveni izkaz naročnikov Zavezinih listov vsako leto vestno izpolni. Vsako leto naj se postavi na dnevni red občnega zbora agitacija za vse Zavezine liste. Vsi upravni odborniki pa najodločneje poudarjajo da naj se zanesa agitacija za naše liste od člana do člana. Za te mora biti slehri vedno na delu!

b) »Popotnik«. Upravnik Fr. Luznar poroča ostanju »Popotnika«. Dohodkov je 4576 K 45 v, stroškov pa 4498 K 43 v, torej ostane še v blagajni 78 K 02 v. Razpošilja se »Popotnika« v 789 iztisih. Vseh naročnikov je 700, zastoj in v zameno pa se ga odpošilja 89 števil. List postane z novim letom gotovo pasiven, ker se mora ustaviti nerednim plačnikom, ako ne pridobi učitelstvo več novih naročnikov.

Podpredsednik A. Gmus odločno poudarja, da se »Popotnika« ne sme nikdar opustiti. Opozarja na razpis šolskih oblasti, da morajo imeti šolski voditelji za enake namene gotove vsote na razpolago. Če oni ne zahtevajo od krajin šolskih svetov tega zneska, je to njih nevednost ali pa njih lenoba.

Odbornik J. Dimnik želi, da naj se na Kranjskem naročajo na »Popotnika« posamezni učitelji. Na ta način se skrha bojkota ostrina.

c) »Zvonček«. Upravnik L. Jelenc poroča natančneje o naročnikih in o denarnem stanju »Zvončka«. List se tiska v 1300 izvodih. Razpošilja se ga 1187 števil; izmed teh je plačujočih naročnikov 1029, neplačujočih pa 158, kar se razpošilja zastoj in v zameno. Drugo je v razprodaji. Poudarja, da mu daje mnogo nepotrebne posla taranje tistih slabih naročnikov, ki trdijo, da so list plačali, ne pomislijo pa, da se vračunava pri zaostali naročniki novi znesek vedno za prejšnja in ne za tekoče leto.

Odbornik Fr. Brinar odobrava, da se hrani nekaj iztisov, zakaj prvi letniki »Zvončka« so že »zdelani« in je treba misliti pri marsikateri knjižnici na novo nadomestilo.

Odbornik J. Dimnik pravi, da je treba zanesti med lajke agitacijo tudi potom političnih listov. Odbornik Drag. Česnik priporoča, da naj se ob vsaki primerni priliki opozori tudi boljše kroge na »Zvonček«, da ga naroče za svojo dečo.

Nadalje se na naznanilo »Učiteljske tiskarne« vname daljša debata o ceni tiska Zavezinih listov. Revidirajo naj se natančno tiskarske cene, končni rezultat pa naj se naznani upravnemu odboru. Upravnikom se naroča, da vsako leto skrbje za delno pokritje starega dolga, ki ga izkazuje »Učiteljska tiskarna« pri Zavezinih listih.

4. Račun Zaveze za leto 1912. poda blagajnik Fr. Luznar. Dohodkov je 1629 K 16 v, stroškov pa 1465 K 06 v, torej je prebitka 164 K 10 v. Za tekoče leto še ni plačalo društvenine nekaj učiteljskih društev, od katerih pa pričakuje skorajšnja vplačila, ker jim je poslal opomine.

Sklene se, da naj da banka »Slavija« naši Zavezi imenik svojih članov izmed učitelstva z natančno določeno vsoto, za katero so naši člani pri njej zavarovani. Ta imenik naj se v informacijo objavi v »Učit. Tovarišu«, saj je to samo reklama za banko »Slavijo«. Obljubljene procente zavarovane vsote naj izplačuje »Slavija« odslej Zavezi vsako leto sproti, kar je najbolje za njo in za nas.

5. Petindvajsetletnica Zaveze. Predsednik L. Jelenc prečita skrbno sestavljen okvirni načrt o tem slavlju, ki ga je pripravljali odbor že tudi sprejel. Svoje 25letnico praznuje Zaveza dne 13. in 14. avgusta leta 1913. v Ljubljani tik pred sokolskim zletom. Takrat zboruje pri nas tudi »Slovenska učiteljska Zveza«. Slav-

nostni govornik in podrobnosti slavlja se določijo pozneje.

6. Slučajnosti. Predsednik prečita vse došle dopise Zavezinih učiteljskih društev, ki zahtevajo, da napravi Zaveza z ozirom na spis prof. dr. J. Preglja z naslovom »Preslepljeni in oti« pri glavnem odboru »Družbe sv. Mohorja« najenergičnejše korake. Ko se pojasni pomen in namen skrajno žaljivega pamfleta, ki je predvsem naperjen proti naprednemu slovenskemu učitelstvu, posežejo v debato vsi upravni odborniki. Sklene se poslati odboru »Družbe sv. Mohorja v Celocu« tozadevni dopis; vodstvu pa se da direktiva, kako naj postopa, če ne dobi do določenega časa zadovoljivega odgovora.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za politični okraj Ljutomer je imelo svoj redni občni zbor dne 16. januarja v Ljutomeru. Predsednik pozdravlja navzoče in omenja bridka razočaranja, ki jih je doživelo učitelstvo v lanskem letu. Naj nam to ne slabi agilnosti, nasprotno, sili in podžiga naj nas k podvojenemu, vztrajnemu delu, ki nas mora dovesti končno do smotra. Čestita nadalje tov. Velnarju na dobro prebitem II. izpitu in pozdravlja tov. Nikla kot gosta.

Med dopisi so zbužali posebno pozornost oni Zavezinih listov: »Učiteljskega Tovariša«, »Popotnika« in »Zvončka«. Zvedeli smo imena tovarišev in tovarišic, ki so naročeni na te liste. Z začudenjem in obžalovanjem se je opazalo, da manjka v imeniku mnogo imen. So šole, večazrednice, na katerih ni najti niti enega izvoda »Popotnika«, lista, ki je posvečen izključno pedagogiki in znanstvu. Sramota je to! Vsak obrtnik, vsak boljši kmet je že uvidel potrebo nadaljne strokovne izobrazbe in je naročen na svoj strokovni list, ali naj učitelj zaostaja za njim?

Isto velja seveda tudi o »Tovarišu« in »Zvončku«. Če sami svojih listov ne bomo podpirali in naročevali, kdo naj jih naročuje?

Občni zbor je poveril pri tej priliki tov. Mauriču nalogo, da opomni tovariše na njih dolžnost in agitira za naročbo listov.

Iz tajnikovega poročila je bilo posneti, da je zborovalo društvo v pretečenem letu trikrat, imelo je štiri predavanja. Zborovanja so bila povoljno obiskana, vendar se je približno na tem mestu, da je mnogo tovarišev, ki so člani samo na papirju, ki pa jih redkokdaj vidimo v svoji sredini.

Po poročilu blagajnika je imelo društvo lani 191 K 14 v dohodkov, 166 K 52 v. izdatkov, torej je čistega 24 K 62 v. Freuensfeldov fond znaša 1112 K 32 v. Predsednik se zahvaljuje blagajniku za dolgoletno in vestno delovanje. Naj deluje še dolga leta v blagor društva. Na predlog tov. Mauriča se mu da absolutorij. — Pevovodja se pritožuje, da je pač dosti dobrih moči, pa premalo zanimanja. Dalo bi se doseči več, dokaz: koncert o priliki slavnostnega zborovanja pri Kukovcu. Knjižničar ni prisoten, torej odpade poročilo. Občni zbor je volil nato nov društven odbor za tekoče društveno leto. Voljeni so tov.: predsednik J. Tomašič, podpredsednik Simon Cvahte, tajnik Fran Čilenšek, blagajnik J. Kryl, knjižničar Karel Maurič, pevovodja Fran Zacherl, odbornik Avg. Lah. —

Sklene se nadalje, da se pošlje ravnateljju Neratu čestitka k 30letnici urejevanja »Popotnika«. — Glede družbe sv. Mohorja omenja predsednik, da bo pač vsak učitelj, ki ima le trohico stanovskega ponosa, vedel, kaj mu je storiti. Kdor pa poljublja šibo, ki ga tepe, pa ni nič drugega vreden. — Zborovanja se je udeležilo 19 članov, 2 sta se opravičila. Iz gornjeradganskega okraja sta prišla samo tov. Lah in tovarišica Ciuha, ki imata 2 uri do železnice, izostalo pa jih je več, ki pridejo do postaje v pol uri. — Prihodnje zborovanje se vrši 6. marca pri Sv. Križu. — Prav prijeten je bil drugi, neoficialen del zborovanja.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj je imelo svoj občni zbor 5. januarja v Rajhenburgu. Navzočih: 27 članov in 2 gosta. Predsednik prečita dopise, ki so došli društvu od zadnjega zborovanja. Pogreša se, da Zveza ni dala nikakih direktiv glede Mohorjeve družbe. Društvo pozivlja Zvezo, naj zahteva od imenovane družbe primerno zadoščenje za spis, ki žali učitelstvo.* Prihodnje zborovanje se vrši na Vidmu dne 6. aprila. Tovariš predsednik poda poročilo o društvenem delovanju preteklega leta, tov. blagajničarka o gmotnem stanju društva. Predavanje o čebelarstvu se preloži na prihodnje zborovanje.

* Potrebne korake je storila Zaveza kot naša skupna organizacija. Učitelstvo pa naj stori svoje. Uredn.